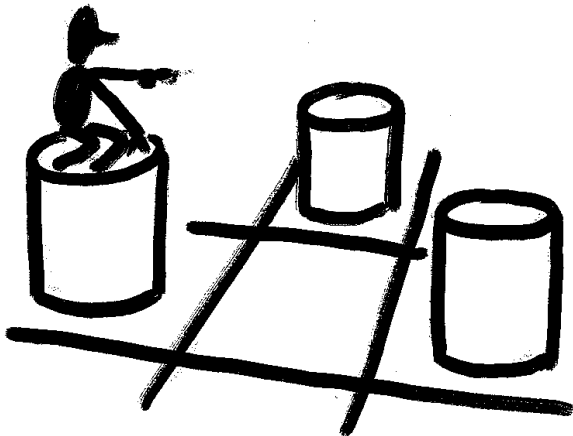

ZARZĄDZANIE SYSTEMAMI BAZ DANYCH

*Agnieszka Landowska
Grzegorz Gołaszewski
Krzysztof Goczyła*

*Katedra Inżynierii Oprogramowania
Wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki
Politechnika Gdańska*

`{nailie, grzo, kris}@eti.pg.gda.pl`

Materiały pomocnicze do wykładu
z Zarządzania systemami baz danych na WETI PG.
Ich lektura nie zastępuje obecności na wykładzie.
Wykorzystanie materiałów w innym celu oraz ich
rozpowszechnianie jest zabronione.

Pojęcia związane z bazami danych - przypomnienie

- **Baza danych**

Zbiór powiązanych ze sobą logicznie danych, zorganizowany zgodnie z określonym **modelem danych**.

- **System baz danych**

Wiele baz danych zarządzanych przez jeden system komputerowy

- **System zarządzania bazami danych** (DBMS, *Database Management System*)

Oprogramowanie zarządzające systemem baz danych

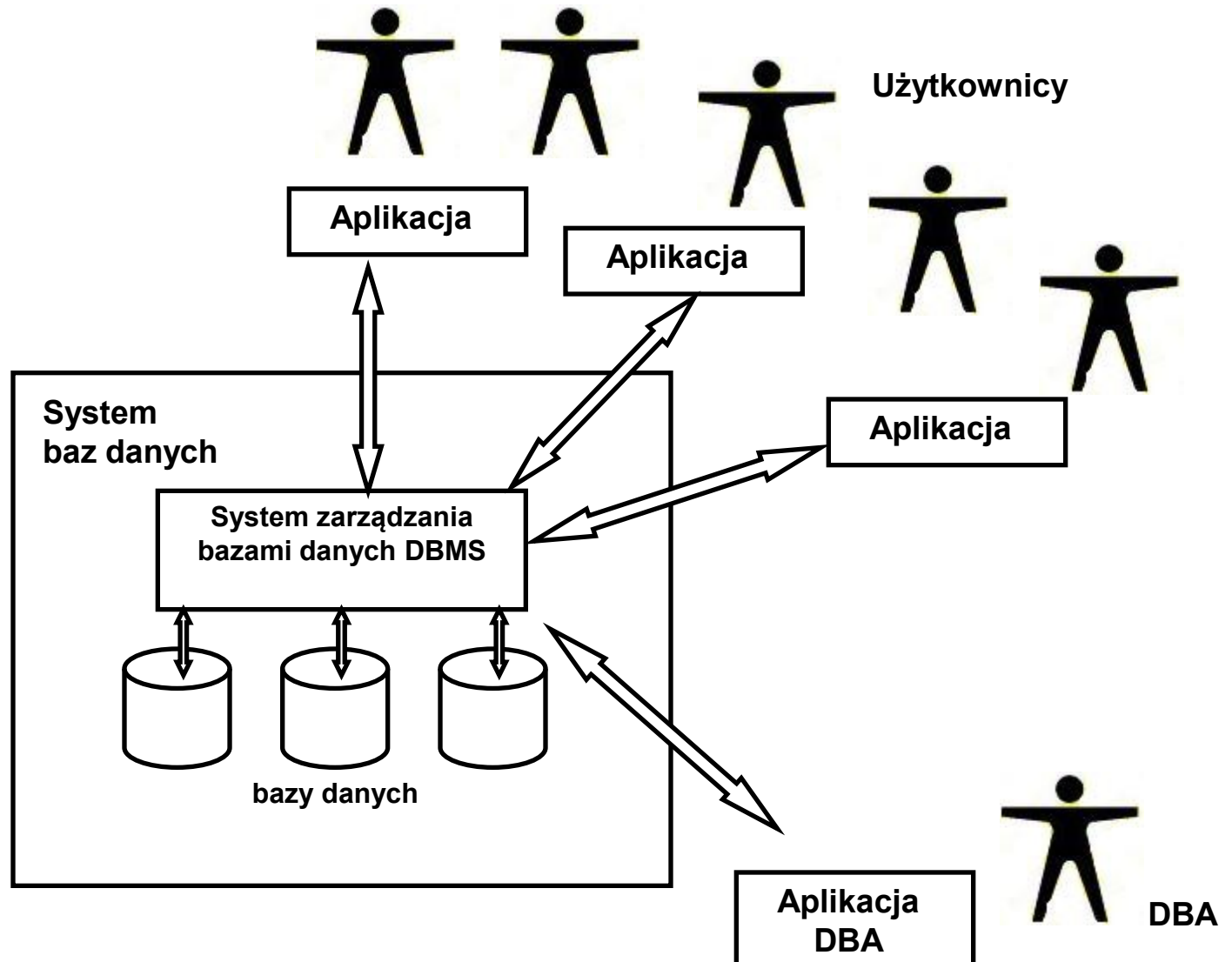
- **Administrator baz danych** (DBA, *Database Administrator*)

Osoba (zespół) zarządzający systemem baz danych

Baza danych jest zarządzana przez system komputerowy (sprzęt i oprogramowanie), który powinien wypełniać następujące funkcje:

- trwałe i niezawodne przechowywanie dużych ilości informacji
- efektywny dostęp do żądanych informacji
- możliwość modyfikowania informacji
- zagwarantowanie logicznej spójności (integralności) informacji
- ochrona informacji

Pojęcia związane z bazą danych

Co to jest DBMS (SZBD)?

- DataBase Management System / System Zarządzania Bazami Danych – program lub zbiór programów pośredniczący (zawsze!) w dostępie do baz danych w systemie baz danych
- Rolą DBMS jest izolowanie aplikacji korzystających z danych od fizycznej reprezentacji tych danych
 - Model danych
 - Słownik danych
 - Język opisu danych
- Zalety DBMS:
 - Zwartość: uproszczenie przeszukiwania dużych wolumenów danych
 - Szybkość: szybsze i prostsze wyszukiwanie oraz modyfikacja danych
 - Mniejsza pracochłonność: DBMS eliminuje ręczne operowanie na zbiorach danych, np. na plikach
 - Aktualność: zmiany mogą być wprowadzane szybko i są natychmiast widoczne dla pozostałych użytkowników danych

Funkcje DBMS

- **Realizacja operacji dostępu** do danych na poziomie fizycznym (algorytmy dostępu, struktury danych itp.)
- **Zapewnienie integralności danych** (przetwarzanie transakcyjne, kontrola ograniczeń nałożonych na dane itp.)
- **Obsługa współbieżności** (rozstrzyganie konfliktów przy próbach jednoczesnego dostępu do tych samych danych)
- **Ochrona danych** (kontrola uprawnień do wykonywania określonych operacji przez określonych użytkowników)
- **Odtwarzanie po awariach** (restart, przywracanie danych z kopii zapasowych)
- **Śledzenie operacji** dokonywanych na bazie danych (efektywność, bezpieczeństwo, niezawodność, ...)
- **Obsługa rozproszenia** (jeśli jedna baza danych fizycznie jest umieszczona na różnych systemach komputerowych)
- **Obsługa przetwarzania równoległego** (jeśli zapytanie użytkownika skierowane do bazy danych może być realizowane równocześnie przez kilka procesorów)

Udziałowcy baz danych

- Role użytkowników baz danych:
 - użytkownicy interakcyjni
 - programiści aplikacji
 - administratorzy danych
 - administratorzy systemów baz danych DBA
 - projektanci baz danych
 - analitycy systemowi
- Role powiązane:
 - administratorzy systemów komputerowych i administratorzy sieci
 - twórcy systemów SZBD
 - projektanci narzędzi programistycznych

Administrator bazy danych

Administrator bazy danych (DataBase Administrator) -
osoba sprawująca kontrolę nad dostępem do bazy danych
i nad jej funkcjonowaniem.

Zadania DBA

- udzielanie użytkownikom i grupom użytkowników uprawnień dostępu do bazy danych (uprawnienia do tworzenia obiektów bazy danych, ich pobierania i modyfikowania, ...)
- monitorowanie wydajności bazy danych
- definiowanie strategii archiwizowania i odtwarzania danych po awariach
- uruchamianie nowych strategii dostępu do danych
- ...

Czym zarządzać? Systemem baz danych:

- Serwerem/ serwerami baz danych
- DBMS (niekoniecznie jednym) i jego instancjami
- Dostępem (siecią) do serwerów i DBMS
- Bazami danych na poziomie logicznym (użytkownika)
- Fizycznymi strukturami składowania danych

Zadania administratora – narzędzia

Narzędzia do dyspozycji DBA

- program do ładowania bazy danych z plików zewnętrznych
- programy do archiwizacji danych
- programy do przywracania danych z archiwum
- programy do zbierania statystyk i ich analizowania
- procedury definiowania użytkowników i grup użytkowników
- programy do operowania na *słowniku danych*
- programy do analizowania dziennika bazy danych (*logu*)
- ...

Zadania administratora

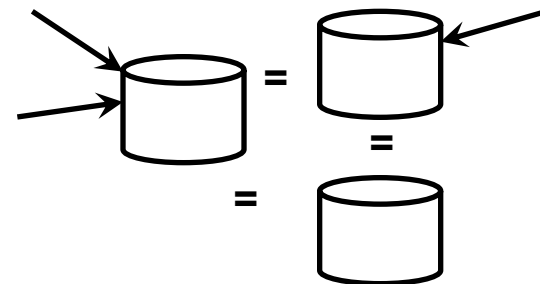
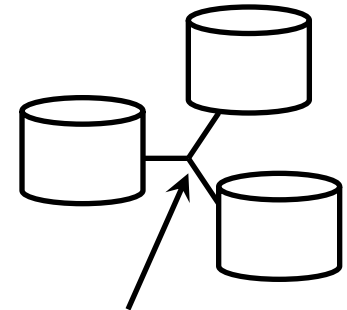
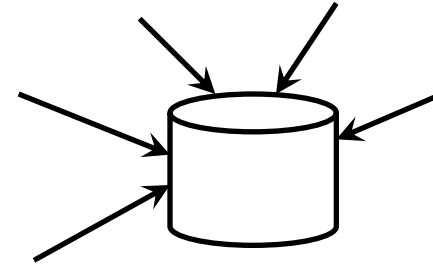
- **Jednorazowe:**
 - Instalacja DBMS (ocena sprzętu, planowanie baz danych)
 - Zakładanie baz danych (logicznych)
 - Konfiguracja środowiska sieciowego
- **Okazjonalne:**
 - Aktualizacja DBMS
 - Migracja bazy danych, DBMS, danych
 - Odtwarzania baz danych/ danych/ serwerów po awariach
- **Stałe (na żądanie):**
 - Uruchamianie i zamykanie baz danych
 - Zarządzanie użytkownikami
 - Zarządzanie polityką bezpieczeństwa, niezawodności i wydajności
 - Bieżące zarządzanie serwerem
 - Rozwiązywanie problemów użytkowników
- **Okresowe:**
 - Archiwizacja
 - Replikacja
 - Monitorowanie i strojenie wydajności

Zasady administrowania

Automatyzacja

Rodzaje baz danych

- Model danych
 - Relacyjny
 - Obiektowy
 - Obiektowo-relacyjny
 - Semistrukuralny (XML)
 - sieciowy, hierarchiczny – dawniej
- Liczba węzłów
 - Scentralizowana baza danych
 - Rozproszona baza danych
 - Replikowana baza danych

Przykłady DBMS

- Komercyjne
 - Oracle – wersje 9i, 10g, 11g, 2013: 12c
 - Microsoft – Access, SQL Server 2000, SQL Server 2005, SQL Server 2008
 - IBM - DB2, Informix
 - Sybase – Adaptive Server
 - PSC - Progress (4GL)
- Niekomercyjne
 - MySQL
 - PostgreSQL
 - FireBird
 - Derby (IBM)
 - Ingres
 - SQLite
- Obiektowe
 - eXcelon – ObjectStore
 - Objectivity
 - Versant

DBMS - porównanie

	Windows	Linux	Unix	Mac OS X
MySQL	x	x	x	x
PostgreSQL	x	x	x	x
Firebird	x	x	x	x
Ingres	x	x	x	x
Informix	x	x	x	
IBM DB2	x	x	x	
MS SQL Server	x			
Oracle	x	x	x	

	SQL	wersja SQL
MySQL	x	SQL-2003
PostgreSQL	x	SQL-92, SQL-99, SQL-2003
Firebird	x	SQL-92, SQL-99, SQL-2003
Ingres	x	SQL-99
Informix	x	SQL-99
IBM DB2	x	SQL-99
MS SQL Server	x	SQL-99
Oracle	x	SQL-99, SQL-2003

DBMS – udział w rynku

282 systems in ranking, September 2015

Rank			DBMS	Database Model	Score		
Sep 2015	Aug 2015	Sep 2014			Sep 2015	Aug 2015	Sep 2014
1.	1.	1.	Oracle	Relational DBMS	1463.37	+10.35	-3.53
2.	2.	2.	MySQL	Relational DBMS	1277.75	-14.28	-19.39
3.	3.	3.	Microsoft SQL Server	Relational DBMS	1097.83	-10.83	-111.04
4.	4.	↑ 5.	MongoDB +	Document store	300.57	+5.91	+59.58
5.	5.	↓ 4.	PostgreSQL	Relational DBMS	286.18	+4.31	+30.38
6.	6.	6.	DB2	Relational DBMS	209.14	+7.91	+12.11
7.	7.	7.	Microsoft Access	Relational DBMS	146.00	+1.79	+5.52
8.	8.	↑ 9.	Cassandra +	Wide column store	127.60	+13.60	+39.74
9.	9.	↓ 8.	SQLite	Relational DBMS	107.66	+1.84	+15.04
10.	10.	↑ 12.	Redis +	Key-value store	100.65	+1.85	+26.05
11.	11.	↓ 10.	SAP Adaptive Server	Relational DBMS	86.52	+1.41	+1.10
12.	12.	↓ 11.	Solr	Search engine	81.94	+0.04	+6.17
13.	13.	13.	Teradata	Relational DBMS	74.27	+0.68	+8.11
14.	14.	↑ 16.	Elasticsearch	Search engine	71.55	+1.91	+30.03
15.	15.	15.	HBase	Wide column store	59.03	-0.92	+14.00

• Source: <http://db-engines.com/en/ranking>

Treść wykładu

1. Wprowadzenie - pojęcia, zadania administratora, cele i przedmiot administrowania
2. Przegląd DBMS, porównanie, wykorzystanie
3. Wprowadzenie do Oracle – wersje, role, słownik
4. SQL i PL/SQL, procedury składowane i wyzwalacze
5. Bezpieczeństwo baz danych i danych
6. Niezawodność baz danych
7. Archiwizacja i replikacja
8. Wydajność baz danych
9. Modele awarii i naprawy
10. Rozproszone bazy danych

Oracle 9i

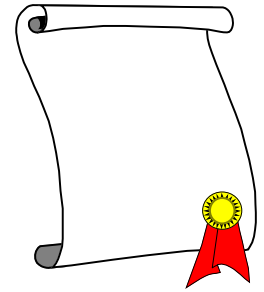
Oracle 10g

Oracle 11g

Oracle 12c

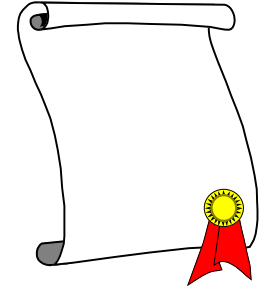
Zasady administrowania

Wybrana literatura

- Książki
 - Christian Antognini, "Troubleshooting Oracle Performance", Apress 2008
 - Elke Phelps, Paul Jackson, "Oracle Applications DBA Field Guide", Apress 2006
 - Sam R. Alapati, "Expert Oracle Database 11g Administration", Apress 2009
 - Ron Ben Natan, "HOWTO Secure and Audit Oracle 10g and 11g", Taylor & Francis Group 2009
- Artykuły
 - Software 2.0 Extra! Oracle, nr 13/2005 (artykuły str. 8, 10, 12 – instalacja, 18 – architektura, 30 – wydajność, 46 – Flashback)
- Materiały Polish Oracle User Group (PLOUG) www.ploug.org.pl
 - materiały z VI Szkoły PLOUG. Podstawy administrowania, Poznań, 2008
 - XI Seminarium PLOUG, 22 czerwca 2005, Warszawa
Serwer bazy danych Oracle 10g w architekturach o podwyższonej niezawodności
 - X Seminarium PLOUG, 27 maja 2005, Warszawa
Praktyczne aspekty bezpieczeństwa produktów Oracle
 - IX Seminarium PLOUG, 11 maja 2004, Warszawa
Zabezpieczanie instalacji i aplikacji Oracle
 - VI Seminarium PLOUG, 15 stycznia 2003, Warszawa
Oracle: narzędzia i metody strojenia wydajności bazy danych
- Fora i listy dyskusyjne
 - rozwiązywanie szczegółowych zadań
 - rozwiązywanie problemów

Wybrana literatura

- Dokumentacja Oracle – 10g, 11g, 12c
 - Podstawy administracji:
 - Oracle Database 2 Day DBA, 10g (2005)
 - Administrator's Guide
 - Concepts
 - Error Messages
 - **SQL i PL/SQL:**
 - SQL Reference
 - SQL*Plus Quick Reference
 - SQL*Plus User's Guide and Reference
 - PL/SQL User's Guide and Reference
 - PL/SQL Packages and Types Reference
 - **Instalacja:**
 - Universal Installer and OPatch User's Guide for Windows and UNIX
 - **Bezpieczeństwo:**
 - Security Guide
 - Advanced Security Administrator's Guide
 - **Niezawodność:**
 - Backup and Recovery Basics
 - Backup and Recovery Advanced User's Guide
 - Recovery Manager Quick Start Guide
 - Recovery Manager Reference
 - **Wydajność:**
 - Performance Tuning Guide